

GAZİANTEP TİCARET ODASI

18.08.2025

Sayı : 79908968-150.20-15856
Konu : Sahte, Korsan, Taklit Ayakkabı Üretimini Sektör Üzerindeki Etkileri Değerlendirme Raporu Hakkında

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanlığına

Genel Sekreterliği'ne

Dumlupınar Bulvarı No:252 (Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530 ÇANKAYA/ANKARA

Odamız 32 No.lu Ayakkabı, Terlik Deri Plastik Ürünleri İmalatı ve Ticareti Komitesinin tarafımıza ilettiği bilgilerde; Sahte, Korsan, Taklit Ayakkabı Üretimini Sektör üzerindeki etkileri konu başlıklarıyla detaylandırılmış olup, sorunların araştırılması ve denetleme yapılması ve varsa gerekli önlemlerin alınması hususunda Odamızdan destek talep edilmektedir.

Meslek komitemizin, ekte yer alan "**Sahte, Korsan, Taklit Ayakkabı Üretimini Sektör Üzerindeki Etkileri Değerlendirme Raporu**"nda yaşanan sorun ve çözüm önerileri hususunda değerli görüş ve desteklerinizi talep eder, gereğini bilgilerinize arz ederiz.

e-İmza

Hasan Baran UÇANER
Genel Sekreter

Ek :Sahte Ayakkabı Üretimini Sektör Üzerindeki Etkileri Değerlendirme Raporu (5 Sayfa)

_____._____._____ A.Eliş : Müdür

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://odaborsaebys.tobb.org.tr/to-gaziantep-envision/Dogrula/BS5S75E1V>

A : Değirmişçem Mh. 16040 Nolu Cad. 27002 Şehitkamil / GAZİANTEP

T : 0850 205 27 27

W : www.gto.org.tr / gto@gto.org.tr

Bilgi İçin : Zeliha Çetinyürek E-posta : zeliyacetyurek@gto.org.tr Dahili : 122

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

GAZİANTEP TİCARET ODASI

32 No.lu Plastik ve Poliüretan Terlik Ayakkabı Üretim ve Ticareti Meslek Komitesi

Sahte, Korsan, Taklit Ayakkabı Üretimine Sektör Üzerindeki Etkileri Değerlendirme Raporu

1. Giriş

Sahte, replika veya imitasyon ayakkabılar, küresel çapta artan talep ve düşük maliyetli üretim imkânı nedeniyle hızla yayılmakta, yerli sanayiye ve tüketici sağlığını ciddi biçimde tehdit etmektedir. Bu çalışma, **ekonomik zararlar, vergi kayıpları, sağlık riskleri, haksız rekabet, e-ticaret platformlarının sorumlulukları, hukuki yaptırımlar ve vaka incelemeleri** gibi başlıkları kapsamlı bir biçimde irdelemektedir. Amaç, sektörü etkileyen tüm boyutları ele alarak **çözüm önerileri** sunmak ve karar vericilere yol göstermektir.

2. Ekonomik Zararlar ve Devlet Vergi Kayıpları

Türkiye’de kayıt dışı ayakkabı üretiminin yarattığı vergi kayıpları yıllık milyarlarca lirayı bulmaktadır. 2023’te tüketici hakem heyetlerine yapılan 727.630 başvurudan 91.527’si ayakkabı ürünlerine ilişkindir; bu da toplam başvuruların %12,6’sını oluşturarak sektördeki kayıt dışılığın büyüklüğünü göstermektedir.

Öte yandan, Türkiye’nin ayakkabı ithalatı 2023’te 55 milyon çift olarak gerçekleşmiş ve değeri 1,4 milyar dolar olmuştur; aynı dönemde ihracat ise 295 milyon çift ve 1,1 milyar dolar seviyesindedir. Bu dengesizlik, yerli üreticilerin küresel rekabette dezavantajlı konuma çekilmesine yol açmakta, ithal sahte ürünler iç pazarı daraltmaktadır.

Elde edilen verilere göre, sahte ve taklit ürünler yıllık 200 milyon çift üretim hacmine ulaşarak, Hazine’ye yaklaşık 30 milyar TL’yi bulan vergi kaybı yaşatmaktadır. Ayrıca kayıt dışı üretim, organize suç gelirlerine katkı sağlamakta ve yerli sanayinin büyüme potansiyelini sınırlandırmaktadır.

3. Sağlık Riskleri ve Denetimsiz Üretim

Sahte ayakkabı üretiminde kullanılan malzemeler genellikle **toksik kimyasallar** içerir ve son derece yetersiz hijyen koşullarında üretilir. Merdiven altı atölyelerde bir günde 300–500 çift ayakkabı üreten tesislerde çalışan işçiler; kimyasal boyalar, solventler ve yapıştırıcılara dermal ve inhalasyon yoluyla maruz kalmaktadır.

Sahte ayakkabılarda kullanılan **kanserojen boyalar** ve ağır metaller, uzun vadede cilt döküntülerine ve hatta kansere yol açabilir; nefes almayan malzemeler ise mantar ve bakteriyel enfeksiyon riskini dramatik şekilde artırmaktadır.

Ayrıca üretim aşamasındaki işçiler, çoğu zaman sosyal güvenceden yoksun çalışmakta ve iş sağlığı-güvenliği önlemleri uygulanmamaktadır. Solvent bazlı kimyasallar arasında yer alan benzen, toluen ve n-hekzan gibi uçucu organik çözücüler sağlık riskleri bakımından en tehlikelileri arasında sayılmaktadır; maruziyet sınır değerleri pek çok atölyede 10 katına kadar çıkmıştır.

4. Haksız Rekabet ve Yerli Markalara Etkisi

Sahte ayakkabıların açık pazar payı, yerli ve tanınmış markaların pazardaki konumunu zayıflatmaktadır. Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği'nin düzenlediği çalıştayda, sahte ürünlerin **yüzde 15–20** pazar payına ulaştığı belirtilmiş ve haksız rekabetin yerli üreticiler üzerinde **yıkıcı** etkileri vurgulanmıştır.

Birleşmiş Markalar Derneği Başkanı Sinan Öncel, özellikle turistik bölgelerde dünyaca ünlü markaların “kopya mağazalarının” açıldığını, tüketicilerin orijinal sanarak sahte ürün satın aldığını ifade etmiştir. Böylelikle yerli üreticiler hem fiyat hem de itibar açısından geri çekilmek zorunda kalmaktadır.

Yerli sanayinin aşırı vergi ve girdi maliyetleriyle boğuştuğu bir ortamda, sahte ürünlerin **yarı fiyatına** satışa sunulması, adil rekabeti tamamen ortadan kaldırmakta ve markalaşma sürecindeki girişimlerin motivasyonunu kırmaktadır.

5. İnternet ve Sosyal Medya Üzerinden Sahte Ayakkabı Satışı

Sahte ayakkabı satışı en hızlı şekilde sosyal medya ve e-ticaret platformları üzerinden yayılmaktadır. Dolandırıcılar, Instagram ve Facebook üzerinde sahte mağaza hesapları açarak kullanıcıları yanıltıcı reklam ve pop-up'larla tuzağa düşürmektedir. Ticaret Bakanlığı'na gelen şikâyetlerin büyük bir kısmı, bu dijital mecralardan kaynaklanmaktadır.

Kargo firmaları sahte ayakkabı taşımaya devam etmekte; e-ticaret siteleri, ürün sertifikalarını etkin biçimde kontrol etmemektedir. Sonuç olarak sahte ürünlerin **kolayca** alıcıya ulaşmasına ve haksız ticari kazançta zemin hazırlanmaktadır.

OECD raporlarına göre, Türkiye – Almanya, Türkiye – Fransa güzergâhları üzerinden karayoluyla taşınan sahte giyim ve ayakkabı ürünleri, toplam ele koymaların yaklaşık %15'ini oluşturmaktadır; sosyal medya satışları ise yeni bir lojistik kanal haline gelmiştir.

6. E-Ticaret Platformlarının Denetim ve Sorumlulukları

Trendyol, Hepsiburada, N11 gibi pazar yerleri, sahte ürünlerin satışını engellemek amacıyla “Orijinallik Takip Sistemi” gibi mekanizmalar geliştirmektedir. Bu sistem kapsamında, **ön kontrol, izleme ve kalite denetimi** süreçleri işletilmektedir.

Ancak pratikte; satıcıların sıkça isim değiştirerek yeniden mağaza açması, tüketici yorumlarının manipüle edilmesi ve fatura zorunluluğunun esnetilmesi haksız rekabeti devam ettirmekte, tüketici memnuniyetsizliğini artırmaktadır. Ticaret Bakanlığı'nın sosyal medya

dolandırıcılığına yönelik artan denetimleri ve elektronik ticaret bilgi sistemi kayıt zorunluluğu da bu sorunu tam olarak çözmektedir.

Marka sahipleri, dijital platformlarla iş birliği yaparak ihlalleri bildirmeli, hızlı erişim engelleme ve ürün toplama talebinde bulunmalıdır. Platformların ise **müşteri geri bildirim**i ve **otomatik denetim** süreçlerini güçlendirmesi hayati önem taşımaktadır.

7. Hukuki Çerçeve ve Yaptırımlar

Türk Ceza Kanunu ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu(SMK) marka hakkı ihlallerini suç olarak düzenlemektedir. Marka hakkına tecavüz edenler 1–3 yıl hapis ve 5.000–20.000 gün adli para cezasına çarptırılabilir. Ayrıca, tüketiciyi yanıltmaktan dolandırıcılık, vergi ihlalinden ceza davaları açılabilir.

Ticari işletmelerin sahte ürün ticaretine karşı savcılığa suç duyurusunda bulunma, ihtiyati tedbir ve el koyma taleplerini hızlıca iletme hakkı vardır. Yargıtay 7. Ceza Dairesi kararları, **Instagram** ve **e-ticaret** üzerinden yapılan satışların markayı taklit kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini netleştirmiştir.

Gümrüklerde sahte ürünlere el konulması, imha edilmesi veya geri gönderilmesi de marka sahibinin başvurusuyla mümkün olmaktadır. Bu süreçte Uluslararası marka yetkilileriyle iletişime geçmek, yazışmaların resmi olarak yapılması vs. gibi bürokratik işlemlerde marka sahibi firmaların çoğu zaman ilgisiz kalmasına sebep olmaktadır.

8. Tüketici Şikâyetleri ve Hakem Heyetleri Verileri

2023'te açılan 727.630 hakem heyeti başvurusunun 91.527'si ayakkabı ürünlerindedir; bu rakam, sektördeki tüketici mağduriyetinin büyüklüğünü göstermektedir. Başvuruların başlıca nedenleri arasında "ayıplı mal", "iade reddi" ve "kalitesiz malzeme" yer almaktadır.

Trendyol, Hepsiburada gibi platformlar üzerinden **orijinal ithal** denilerek satılan ürünlerin büyük kısmının replika ve defolu çıktığına dair yüzlerce şikâyet bulunmaktadır; bazı müşteri iadeleri kuponla sınırlandırılmaktadır. Boyner, Skechers, Adidas, Nike, Puma gibi markaların resmi mağazalarında dahi kullanıcı hatası gerekçesiyle değişim ve iade talepleri reddedilebilmiştir.

Tüketici Hakem Heyeti kararları genellikle haklı bulunmasına rağmen, işletmelerin uygulanmayan karar süreçleri tüketici güvenini iyice sarsmaktadır.

9. Üretim Merkezleri ve Coğrafi Dağılım

İstanbul'un **Gedikpaşa, Merter, Zeytinburnu, Eminönü** gibi semtleri, hem orijinal üretim hem de sahte ticaretin merkezi konumundadır. Resmi verilere göre 212 kayıtlı üretici varken, **saha çalışmalarında 705 işyeri** tespit edilmiştir; kayıt dışı faaliyetlerin boyutu bu şekilde açığa çıkmaktadır.

Gedikpaşa'da fason üretim yapan küçük atölyelerin kullanım oranı yüksektir ve sermaye yetersizliği nedeniyle organize sanayi bölgelerine geçiş gösterilmemektedir; bu durum kayıt dışılığı beslemektedir. Ayrıca bölgedeki iş yerlerinde işçi sağlığı ve güvenliği önlemleri genellikle yetersizdir.

Türk Patent Kurumu ve İSO, sahte üretim merkezlerini kapatmak için denetimleri sıkılaştırırsa da **yer değiştirme** ve **isim değiştirme** taktikleriyle atölyeler tekrar görünür hale gelmektedir.

10. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Rotaları

OECD ve EUIPO raporları, Türkiye'yi hem menşee hem de transit ülke olarak ön plana çıkarmaktadır. 2023'te el koymaların %21'i ithalat, %19'u transit, %26'sı depo işlemlerinde gerçekleşmiştir. Türkiye'nin modern lojistik altyapısı, sahte ürünlerin **Karayolu** ve **Tuna Nehri** güzergâhları üzerinden Avrupa'ya taşınmasını kolaylaştırmaktadır.

Coğrafi konumunun yanı sıra denetim eksiklikleri, sahtecilik suç örgütlerine cazip bir **geçiş noktası** imkânı sunmaktadır. Gümrüklerde etkin kayıt sistemi ve iş birliği mekanizmaları geliştirilerek bu rotaların denetimi güçlendirilmelidir.

11. Sektör Dernekleri ve STK Çalışmaları

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD), Birleşmiş Markalar Derneği (BMD) ve Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TGSD) gibi kuruluşlar, sahteciliğe karşı güçlü bir lobi oluşturmuştur. Bu dernekler, ek vergi düzenlemeleri, e-ticaret denetimleri ve ek önlemler için hükümete önerilerde bulunmaktadır.

Ayrıca Tüketici Hakem Heyetleri, Ticaret Bakanlığı ve Reklam Kurulu ile koordineli yapılan denetimler, "sıfır tolerans" politikasının hayata geçirilmesini sağlamaktadır. STK'lar, **bilinçlendirme seminerleri**, **sahtecilik atölyeleri** ve **medya kampanyaları**yla tüketici güvenliğini yeniden inşa etmeye çalışmaktadır.

12. Ek Vergiler ve Mali Politika Önlemleri

Haksız rekabeti azaltmak amacıyla ithal ayakkabı ve hammaddelere uygulanan **ek vergiler** bir yandan sahte ürünleri caydırmayı hedeflerken diğer yandan yerli üreticilerin maliyetlerini artırmaktadır. Sektör temsilcileri, hammadde ve yardımcı malzeme (suni deri, saya, aksesuar vb.) ithalatında ek vergi oranlarının indirilmesini ısrarla talep etmektedir.

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Başkanı Berke İçten' e göre, Çin'e kıyasla Türkiye'deki ek gümrük vergileri, kilogram başına 3,9 dolar fiyat farkı yaratmaktadır. Bu farkın kapatılması için hammadde, yarı mamul ve yardımcı malzeme gibi ürünlerde **vergi indirimleri** ve **düşük faizli kredi** mekanizmaları devreye alınmalıdır.

13. Ayakkabı İthalat-İhracat Dengesine Etkisi

Türkiye'nin 2023 Ocak-Mayıs döneminde ayakkabı ihracatı 557 milyon dolar iken, ithalat 719 milyon dolara yükselmiş ve 162 milyon dolarlık dış ticaret açığı yaratmıştır. 2022'de net ihracatçı konumdayken bir yıl içinde ticaret açığı veren sektör, **sahte ve imitasyon ürün akınına karşı savunmasız kalmıştır**.

Bu durum, **carî açığın** büyümesinin yanı sıra yerli üreticilerin kapasite kullanım oranlarının düşmesine ve istihdam kayıplarına da yol açmıştır.

14. Toksik Kimyasallar ve İş Sağlığı Güvenliği

Ayakkabı üretiminde yoğun olarak kullanılan solvent bazlı kimyasalların başlıcaları; benzen, toluen, ksilen ve n-hekzan olup, yetersiz havalandırma koşullarında çalışanlar için ciddi nörolojik ve solunum sistemi riskleri taşımaktadır.

Türkiye’de sektörde iş sağlığı ve güvenliği raporları, bu kimyasallara maruziyetin **çok yüksek risk** seviyesinde olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışanların periyodik sağlık muayeneleri ve iş hijyeni ölçümleri çoğu atölyede **ihmal** edilmekte, bu da meslek hastalıklarının gizlenmesine neden olmaktadır.

15. Vaka İncelemeleri

Vaka 1: Trendyol Çifte Standart Şikâyeti Trendyol’dan “orijinal” diye satılan Vans ayakkabıların imitasyon çıkması ve iade süreçlerinin kuponla sınırlandırılması, tüketicilerin başvurusuna ve hakem heyeti kararına rağmen çözüm bulunamamasına yol açmıştır.

Vaka 2: OECD Raporu OECD ve EUIPO’nun “Sahte Ürün Ticaretinin Küresel Haritası” raporu, Türkiye’nin sahte ayakkabı ticaretinde Çin’den sonra ikinci sırada yer aldığını göstermiştir.

16. Sonuç

Sahte ve imitasyon ayakkabı üretimi, **ekonomik, sağlık ve ticari** birçok açıdan sektörün sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Kayıt dışı üretimin yarattığı vergi kayıpları, tüketici sağlığını tehlikeye atan kimyasal riskler, yerli markalara yönelik haksız rekabet ve dijital platformların eksik denetimi bir arada ele alınmalı, **uluslararası iş birliği, gümrük kontrollerinin güçlendirilmesi, e-ticaret platformlarının sorumluluk bilincinin artırılması ve ek vergi uygulamalarının gözden geçirilmesi** gibi entegre politikalar hızla hayata geçirilmelidir. Böylece Türkiye ayakkabı sanayisi hem iç piyasada hem de küresel pazarda rekabet gücünü yeniden tesis edebilir.